

16401

16401

KUNGL. UNIVERSITETETS BIBLIOTEK

UPPSALA

Landsmålsarkivet

Lappland

Arjeplogs sn

Nordlund, Verner. 1943.

ALMA:s frågel. M. 25 jaktens och
fiskets betydelse för hushållningen.

Z H. 4c

16401

Jakten och fisket.

Arjeplogs

Frågelistan M. 25.

s: n.

Jakt och fiske är ännu av stor betydelse inom denna s: n. Jäsket spelar ännu en stor roll för många i de gläsa bygderna. Bybyggaren av i dag har sitt livsuppehåll att hämta från sjön och något (delvis) från skogen. Uppre vid norska gränsen fiskar man stora mängder röding och fjell samt längre ned i skogsområdet sik och harr samt asp. Särskilt sik. Noten är ett mycket vanligt fångstredskap. Men även nät (langner) förekommer. Uppre i Västerfjäll (turistort) lever folket alljämt huvudsakligen av fiske och jakt. Om vintern fångas rjcor och påtbärande djur. Allt säljes då marknaden i febr. blir i Arjeplog. I gamla

ULMA 16401. V. Nordlund. 1943
LPL. ARJEPLOG
Frgl. M 25

tider hade marknaden i Arjeplog ännu större betydelse än nu. Då fraktades väldiga mängder fisk (i säckar) till kyrkoplatsen. Dessutom skinn av utter, hermelin, ekorre och björn samt hare och räv. Kvinn vargskinn och lo-skinna funnos att sälja till "nederlandsbo". Då såldes fågel särskilt ripa och tjäder. Nu uppköpes mycket av ovan nämnda på ort och ställe, tack vare de bättre kommunikationerna.

Man kan säga att dessa små byar inom socknen grundats så att en nybyggare slagit sig ned vid dessa insjöar, som voro rika på fisk, och byggt sig en koja eller en stuga och så börjat lite odling för potatis välgat foder på myrarna och lövskogen samt

fiskat i sjön. Detta har gitt honom tillräckligt att leva av samt fått något övern att försälja på marknaden då han tillbytt sig div. redskap, salt och andra matvaror samt snus, kaffe och socker m. m. Pengar behövdes inte så mycket av. Men besvärligt var det att komma till marknaden. Det var att färdas många många mil övern stora sjöar, stüda forar passeras milslånga sandringar övern fjäll och genom skogsmarker samt myrmarker, vilka spångades. Fjällbon fick ej försöffas av bekvämligheter. Så är det nästan än i dag här uppe. Tunga bördor skulle bäras. Nu var ju marknaden i febr. månad. Till den hade man häst och släde. Så det gick bra. Men kyrkhelgerna måste

kyrkan

man ju besöka kyrkklockornas malm-
ljud höras, åkenskop stiftas och
invigas och den döde jordas.

Och köpa måste man ju också. Man
kunde ha med sig i sin näverkont div.
skinn, fisk etc., som förvandlades till
matvaror genom byte. Att då orka
med en böda på 30 kg var y o-
vanligt - och vandra skogsstigar och
eländiga myrmarker - räknades som
ingenting att tala om. Att fisket och
jakten varit en hönsten på vilken fjäll-
bons liv berodde är och var en självklar
sak. Slog fisket ell. jakten fel blev det
nöd i stugan. Men fisket var en säkra
källa att hämta livsuppehållet ur. Hade
man bara nåt så var det det viktigaste
en nybyggare tänkte på att skaffa sig.

ULMA 16401. V. Nordlund. 1943
LPL. ARJEPLOG
Frgl. M 25

Fisken, som nybyggarna fångade, saltades
 ell. förkades. Fångades den vintertid kring
 jultiden såldes den fäsen vid marknaden
 i Arjeplog. Sommarfisk förkades ell. saltades
 som redan nämnts. En del fisk särskilt
 lax röktes. Det gör man än i dag. (Det
 är ju en läckerhet.) All fisk tillvaratogs.

Vinterfiske var och är ännu mycket van-
 ligt. X

Man kan alltså säga att jakten och
 fisket under alla tider från tidigaste kolo-
 nisationen här uppe haft stor betydelse
 varit livsviktig till våra dagar, då
 den nya tidens större möjligheter gett
 nybyggarna lättare livsföring. Men fort-
farande är fisket och även jakten av
 stor betydelse för alla nybyggare.

Inom socknen finns ju huvudsakligen en jordbruksidkande befolkning, bönder och småbrukare, särskilt den senare kategorin är den mest förekommande.

Jakten bedrivs ännu av befolkningen invid högfjällens område. I regel iakttagas bestämmelserna om jakttiderna för villbrädet i skogsmarkerna. Men här och var går man nog ut på "Häder-vinet" ofta för att få vistas ute denna tid på vårkanten då livet i markerna vaknar och få en omväxling i vardagens id. Samtidigt om lyckan är god, en lillökning i matföruädet och färskt kött, kanske ook för att få en extra slant. "Körrare" finns ofta. Att sätta ut snaror är rätt vanligt både för hare, Häder och ripa. Ekornjakten idkas av många.

Den rätt välsituerade bonden tar ofta sitt muskedunder från säggen och beger sig ut i "ekorskogen". När turus god kan han ha en tio ekorrar och även någon tjäder i ryggpåsen. Ekorskinn betalas ibland rätt bra (1,50 kr).

Jakten bedöms givetvis mycket intensift i gamla tider då färre utkomstmöjligheter funnos. Nu har jakten i stort sett minskat i betydelse.